

g. Andrej Logar
državni sekretar in minister za razvojno sodelovanje
Ministrstvo za zunanje zadeve RS

29. avgust 2017

Stališče civilne družbe glede Zasedanja ministrov za zunanje zadeve Afrike in EU ob robu Generalne skupščine OZN in za 5. Vrh Afrika - EU

Spoštovani gospod Logar!

Leta 2007 je bila oblikovana Skupna strategija Afrika – EU (*Joint Africa – EU Strategy, JAES*), ki določa dolgoročne odnose med kontinentoma, partnerstvo med Afriko in EU pa dviguje na strateško raven, ki je širša od odnosa donatorjev in prejemnikov pomoči. Prihajajoči 5. Vrh Afrika – EU, ki bo novembra potekal v Abidjanu, naj bi postavil temelje za prihodnje obdobje sodelovanja med kontinentoma.

Lastništvo, partnerstvo in solidarnost so osrednja načela Skupne strategije. EU resda govori o partnerskem odnosu, toda Skupna komunikacija Evropske komisije za ponovno spodbudo partnerstva med Afriko in EU (*Joint Communication to the European Parliament and the Council for a renewed impetus of the Africa – EU Partnership*) se v celoti usmerja na Afriko in spremembe, ki se morajo tam odviti, ne omenja pa potrebnih sprememb znotraj EU, kjer je tudi viden trend zniževanja socialnega varstva, degradacije okolja in kršitve človekovih pravic. Kar naj se zgodi v Afriki ni naloga EU, temveč odločitev Afrike in njenih držav. EU lahko, če se tako odloči, podpre napore, ki jih afriški kontinent zazna kot potrebne in pomembne.

Namesto osredotočanja na Afriko, bi se EU v pripravah na Vrh morala usmeriti v nabor ukrepov, ki jih bo ali izvedla doma in bodo s pomočjo partnerstva prispevali k trajnostnem in enakopravnem razvoju v Evropi in Afriki ali pa jih je, skladno z dobrimi domačimi praksami in na podlagi interesov, pripravljena podpreti na afriškem kontinentu na podlagi povpraševanja afriške strani. Priprave na Vrh in Vrh sam nudijo veliko priložnosti, da države skupaj identificirajo potrebne spremembe in določijo procese in ukrepe, ki lahko izboljšajo sodelovanje med kontinentoma.

Menimo, da s strani EU predlagani osrednji temi prekomerno zaježita nekoč večstranski pristop k partnerstvu, zato smo predstavniki civilne družbe iz Afrike in EU na srečanju, ki je julija letos potekalo v Tunisu, oblikovali priporočila na petih področjih, in sicer: preprečevanje konfliktov, izgradnja miru in begunci; demokratično upravljanje in aktivno državljanstvo; človekov razvoj; dostojno delo, univerzalno socialno varstvo in trajnostni družbenogospodarski razvoj ter; trajnostni razvoj za naš planet. Ključno pri priporočilih je, da so bila oblikovana v pravem partnerskem odnosu civilne družbe obeh kontinentov in da izhajajo iz identificiranih potreb v Afriki in Evropi.

Poleg podrobnejših priporočil, ki so v prilogi dokumenta, bi želeli izpostaviti naslednje poudarke, za katere menimo, da bi se Slovenija morala še posebej zavzemati pri oblikovanju prihodnosti partnerstva:

- Varnost in migracije: varnost je prizma, skozi katero bo obravnavan celotni Vrh, kar je razvidno tudi iz Komunikacije. Menimo, da je to korak v napačno smer, saj le še pogloblja neravnovesje moči v t. i. partnerstvu. Strah pred migrantsko realnostjo ne more biti vodilo odnosov med kontinentoma. Namesto premikanja južne meje EU v Niger in sklepanja sporazumov za zajezitev migracij z nedemokratskimi režimi, se mora EU soočiti z realnostjo in pričeti iskati rešitve, ki bodo skladne z njenimi civilizacijskimi vrednotami. Priprave na Vrh predstavljajo izjemno priložnost za enakopraven dialog o migracijah. Pomemben del tega dialoga pa mora predstavljati tudi iskanje rešitev za vzpostavitev vključujočih in na pravicah temelječih funkcionalnih družbenih modelov v Evropi in Afriki, ki omogočajo mobilnost ter varne in krožne migracije na nacionalni in mednarodni ravni. Želje EU, da bo Evropski načrt za zunanje naložbe predstavljal eno pomembnih orodij za zajezitev pritoka migrantov v EU, kažejo na nerazumevanje povezav med razvojem in migracijami ter na podrejanje razvojnega sodelovanja interesom EU v odnosu do migracij.
- Pravični in trajnostni gospodarski modeli: vsaka država je odgovorna za lasten razvoj, ki mora temeljiti na lastni razvojni strategiji, ki izhaja iz nacionalnih okoliščin in izbrane razvojne poti države. Ključen vir za njeno uresničevanje so domača sredstva, ki so v Afriki še neizkoriščena. Potrebna sta torej boj proti korupciji in boljša mobilizacija domačih sredstev, pri tem pa se ne moremo izogniti nezakonitemu begu kapitala. Vedno večji odlivi dohodkov povzročajo nižanje gospodarske rasti in so direktno odgovorni za zniževanje življenjskega standarda v afriških državah. Potrebno je predvideti mehanizme za zajezitev nezakonitega bega kapitala, kar bi tudi zmanjšalo ali celo odpravilo potrebo po razvojni pomoči, afriške države pa bi lahko uresničevale nacionalne razvojne strategije. To bi posledično prispevalo tudi k ustvarjanju novih delovnih mest ter krepitvi držav in družb. Seveda pa je potrebno zagotoviti, da bodo razvojne strategije v Evropi in Afriki trajnostne, pri čemer naj se pozornost usmerja k lokalizaciji gospodarstva, ustvarjanju zelenih služb in trajnostnemu lokalnemu kmetijstvu. Partnerstvo se mora osredotočiti k boju proti podnebnim spremembam.
- Enakost spolov je zunanjepolitična prioriteta Slovenije, kot tudi prioriteta na področju razvojnega sodelovanja. Povečevanje enakosti spolov mora biti ne le ločen cilj, temveč tudi presečna tema, česar trenutno predlagani pristop EU ne podpira. Poudarek je potrebno usmeriti na področja ekonomske krepitve moči žensk, vključevanje žensk v procese odločanja, spolno in reproduktivno zdravje in pravice ter preprečevanje nasilja nad ženskami. V luči ponovno sprejete »Mexico City Policy« v Združenih državah Amerike, mora EU napore okrepiti na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic. Potrebno je zvišati raven zaščite na trgu delovne sile in povečati zaposlenost v formalnem sektorju, tako v Afriki kot v Evropi. V tem oziru je posebno pozornost potrebno nameniti ženskam, saj statistike kažejo, da se je

s povečevanjem deleža žensk na trg delovne sile povečalo število prekarnih zaposlitev.

- Komunikacija govori o partnerstvu in razvoju, ki temelji na ljudeh. Žal pa ne ponuja pristopa, ki bi to tudi uresničil. Zato predlagamo, da sodelovanje med kontinentoma temelji na pristopu od spodaj navzgor in spodbuja lokalizacijo razvoja, namesto da sledi predlaganim rešitvam, ki so od zgoraj navzdol, kjer se načrti za razvoj snujejo na institucionalni in nacionalni ravni, brez upoštevanja razmer in potreb ljudi. Zato predlagane rešitve niso celovite. Odnosi med Afriko in Evropo morajo temeljiti na močnejših temeljih kot le na institucionalnem dialogu med Afriško Unijo in Evropsko Unijo.

Pomemben deležnik pri zagotavljanju trajnostnega in dostojnega razvoja, ki temelji na ljudeh, je civilna družba. Na obeh kontinentih je potrebno zagotoviti podporno okolje za delovanje civilne družbe na vseh ravneh, torej pri oblikovanju politik, njihovem uresničevanju, nadzoru in evalvaciji. Civilna družba mora biti enakopraven partner za doseganje razvoja na nacionalni in globalni ravni in torej tudi eden od deležnikov pri uresničevanju Skupne strategije. Skladno s tem predlagamo tudi vključitev predstavnika nevladnih organizacij v delegacijo Slovenije za Vrh Afrika – EU.

Slovenija bo ena izmed držav, ki bo soprispevala k uresničevanju Skupne strategije v prihodnjem obdobju. Smiselno bi torej bilo, da pripravi izvedbeni načrt, ki bo opredelil področja, na katerih bo Slovenija aktivna, katere cilje v Skupni strategiji bo zasledovala, s pomočjo določenih pripadajočih ukrepov in kazalnikov. Pred prihodnjim Vrhom bi bilo smotno opraviti pregled doseženih rezultatov. Akcijski načrti in pregledi njihovega izvajanja, ne le na nacionalni, temveč tudi na EU ravni, so nujno potrebni za uresničevanje Skupne strategije.

S spoštovanjem,

Forum za enakopraven razvoj, društvo
EnaBanda, društvo za kulturne in raziskovalne dejavnosti
Focus, društvo za sonaraven razvoj
Inštitut za afriške študije – IAŠ
Inštitut za strateške in aplikativne raziskave NOVUM
Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva
Voluntariat, Zavod za mednarodno prostovoljno delo

Gradivo izraža mnenje avtorjev in ne predstavlja uradnega stališča Vlade Republike Slovenije.